

Vurderingsveiledning

2012

SAM3029 Entreprenørskap og bedriftsutvikling 2
Til sentralt gitt skriftlig eksamen

SAM3029 Entreprenørskap og bedriftsutvikling 2

Vurderingsveiledning til sentralt gitt skriftlig eksamen 2012

Denne vurderingsveiledningen gir informasjon om sentralt gitt eksamen og hvordan denne skal vurderes. Vurderingsveiledningen skal være kjent for elever, lærere og foresatte i god tid før eksamen. Sensorene skal bruke vurderingsveiledningen som en felles referanseramme i sitt arbeid.

1. Generelt om entreprenørskap og bedriftsutvikling

Faget entreprenørskap og bedriftsutvikling skal gi eleven forståelse for at entreprenørskap og innovasjon er viktig for verdiskaping og velferd. Evne til omstilling og nyskaping er sentrale temaer.

Faget er allmenndannende, studieforbereidende og yrkesrettet. Det skal bidra til teoretiske kunnskaper og praktiske ferdigheter knyttet til innovasjon, bedriftsutvikling og verdiskaping. Faget skal også gi kunnskap om tverrfaglig forståelse, samarbeid og nettverksbygging.

Opplæringen skal legge til rette for bruk av ulike læringsarenaer som kan gi teoretisk og praktisk tilnærming til faget, og som kan stimulere til samarbeid med arbeids- og næringslivet.

2. Organisering av sentralt gitt skriftlig eksamen i entreprenørskap og bedriftsutvikling 2

Forberedelse: 1 dag

Eksamen: 5 timers sentralt gitt skriftlig eksamen med sentral sensur

Forberedelsesdagen er obligatorisk skoledag. På forberedelsesdagen får elevene oppgitt et eller flere temaer i form av tekst og tall eller kildehenvisninger, som de skal sette seg inn i. Innholdet i forberedelsen skal bidra til å forberede elevene på eksamen, men ikke være så konkret at det avslører eksamensoppgavene.

Til eksamen er hele læreplanen aktuell. Det innebærer at elevene til eksamen også kan prøves i flere og relevante deler av læreplanen enn det som kan leses direkte ut av forberedelsesdelen. Det er derfor viktig at elevene får veiledning i å se de mulighetene som forberedelsesdelen rommer, slik at de kan møte eksamensoppgaver som kopler innholdet i forberedelsesdelen til hele læreplanen.

3. Hjelpemidler til sentralt gitt eksamen i entreprenørskap og bedriftsutvikling 2

Forberedelse: På forberedelsesdagen er alle hjelpemidler tillatt. I forberedelsestiden kan eleven samarbeide, hente informasjon og få veiledning.

Eksamen: Alle hjelpemidler er tillatt, bortsett fra Internett og andre verktøy som kan brukes til kommunikasjon.

Gjennom opplæringen skal elevene ha blitt veiledet i å vurdere hvilke hjelpemidler de vil ha nytte av i arbeidet med å løse ulike typer oppgaver. Det er eleven selv, gjerne i samråd med læreren, som finner fram til hvilke hjelpemidler som er formålstjenlige.

4. Bruk av kilder

Dersom det er aktuelt for eleven å bruke kilder i besvarelsen, må disse oppgis på en etterrettelig måte. Det finnes ulike måter å oppgi kilder på. Det er viktig at kilder som blir brukt til eksamen, oppgis på en slik måte at leseren kan finne fram til dem.

Eleven skal oppgi forfatter og fullstendig tittel på så vel lærebøker som annen litteratur. Dersom eleven bruker utskrift eller sitat fra nettsider, skal han/hun oppgi nøyaktig nettadresse og nedlastingsdato.

Dersom sensor mistenker at en besvarelse inneholder kopiert materiale uten kildehenvisning, kan besvarelsen sendes til plagiatkontroll.

For at sensor skal kunne finne fram til kildene, bør eleven oppgi kilder underveis i besvarelsen sin.

5. Vurdering av eksamensbesvarelser i entreprenørskap og bedriftsutvikling 2

Læreplanene og forskrift til opplæringsloven er grundokumenter for vurderingsarbeidet.

Forskrift til opplæringsloven § 3-25 slår fast følgende:

Eksamen skal organiserast slik at eleven kan få vist kompetansen sin i faget.

Eksamenskarakteren skal fastsetjast på individuelt grunnlag og gi uttrykk for kompetansen til eleven slik den kjem fram på eksamen.

Kompetanse er i denne sammenhengen definert som evnen til å møte en kompleks utfordring eller utføre en kompleks aktivitet eller oppgave.¹ Eksamensoppgavene blir utformet slik at de prøver denne kompetansen. Grunnlaget for å vurdere kompetansen elevene viser i eksamensbesvarelsen, er kompetansemålene i læreplanen for fag.²

De grunnleggende ferdighetene er integrert i kompetansemålene i alle læreplanene for fag. Grunnleggende ferdigheter vil derfor kunne prøves indirekte til sentralt gitt eksamen. Grunnleggende ferdigheter utgjør ikke et selvstendig vurderingsgrunnlag.

Forskrift til opplæringsloven § 3-4 har generelle karakterbeskrivelser for grunnopplæringen:

- a) *Karakteren 6 uttrykkjer at eleven har framifrå kompetanse i faget.*
- b) *Karakteren 5 uttrykkjer at eleven har mykje god kompetanse i faget.*
- c) *Karakteren 4 uttrykkjer at eleven har god kompetanse i faget.*
- d) *Karakteren 3 uttrykkjer at eleven har nokså god kompetanse i faget.*
- e) *Karakteren 2 uttrykkjer at eleven har låg kompetanse i faget.*
- f) *Karakteren 1 uttrykkjer at eleven har svært låg kompetanse i faget.*

Kjennetegnene på måloppnåelse beskriver nærmere hva for eksempel "god kompetanse i faget" vil si til skriftlig eksamen.

---

¹ St.meld. nr. 30 (2003–2004) *Kultur for læring*.

² Forskrift til opplæringsloven § 3-3.

Det blir lagt vekt på at besvarelsen er relevant i forhold til oppgaven. Det vil ikke settes bestemte krav til lengdebegrensninger, men oppgaven vil bli vurdert ut fra kvalitet og ikke kvantitet. En god besvarelse skal være presis, ikke utflytende.

Besvarelsen bør være godt strukturert. Det er ofte lurt å bygge opp besvarelsen i en innledning, en hoveddel og en oppsummering. Eleven bør ta utgangspunkt i teorien, bruke denne i det praktiske caset og ha en oppsummering til slutt i besvarelsen.

6. Kjennetegn på måloppnåelse i entreprenørskap og bedriftsutvikling 2

Se nest side.

Hovedområder		Karakteren 2	Karakterene 3 og 4	Karakterene 5 og 6
Bedriftsutvikling	vurdere videreutvikling av en forretningsidé	Gjør rede for hva en forretningsidé er, hvilke krav som stilles til innholdet, og formulerer en ny forretningsidé.	Gir en oversikt over grunnlag som er nødvendig for å videreutvikle forretningsideen, og mulige nye forretningsideer.	Bearbeider informasjonsgrunnlaget, og anbefaler om forretningsideen bør videreutvikles eller ikke.
	drøfte behovet for nye selskapsformer i en virksomhet	Beskriver de aktuelle selskapsformene.	Begrunner behovet for ny selskapsform.	Vurderer aktuelle selskapsformer og gir en anbefaling med utgangspunkt i eksamensoppgaven.
	vurdere og gjennomføre en organisasjonsutvikling	Forklarer kort hva organisasjonsutvikling innebærer, og hvordan den kan gjennomføres.	Viser grunnlaget for organisasjonsutviklingen, og beskriver metoder for å utvikle en organisasjon.	Vurderer behovet for en organisasjonsutvikling og viser praktisk forståelse for hvordan en organisasjonsutvikling gjennomføres knyttet til eksamensoppgaven.
	kartlegge kompetansebehov og lage en plan for kompetanseutvikling	Forklarer begrepene kompetansebehov og kompetanseutvikling, og viser til ulike former for opplæring.	Beskriver hvordan man kan kartlegge kompetansebehovet i en bedrift, hvilke opplæringsformer bedriften kan bruke, og hva innholdet i en kompetanseutviklingsplan kan være.	Utarbeider en kompetanseutviklingsplan som inneholder konkrete forslag til hvordan bedriften skal kartlegge kompetansebehovet, og hvilke opplæringsformer bedriften bør velge.
	analysere kapitalbehovet og utarbeide økonomiske kalkyler for en virksomhet	Definerer begrepene kapitalbehov, finansiering og økonomiske kalkyler.	Utarbeider økonomiske kalkyler og gjennomfører beregninger for å kartlegge kapitalbehovet.	Analysere kapitalbehov på bakgrunn av økonomiske kalkyler og informasjon gitt i eksamensoppgaven.
	vurdere og videreutvikle markedsstrategi	Gjør rede for de ulike virkemidlene som er grunnlaget for en markedsstrategi.	Gjør rede for vurderingsgrunnlaget for en utvikling av markedsstrategien og viser enkle forslag til endringer i denne.	Videreutvikler markedsstrategien med konkrete forslag til endringer som er begrunnet ut fra teori og informasjonen i eksamensoppgaven.
	utarbeide en strategiplan som ivaretar etiske og miljømessige forhold	Forklarer hva som menes med etiske og miljømessige forhold.	Lager en enkel plan for etiske og miljømessige forhold.	Utarbeider en strategiplan som ivaretar etiske og miljømessige forhold ut fra eksamensoppgaven.
Innovasjon	forklare begrepet innovasjon og diskutere hvordan innovasjonsprosesser foregår	Forklarer begrepet innovasjon og beskriver en innovasjonsprosess.	Gir en grundig oversikt over hvordan en innovasjonsprosess kan foregå, og forhold som påvirker denne.	Diskuterer hvordan innovasjonsprosesser foregår, inkludert hvordan omgivelsene påvirker prosessen, knyttet opp mot eksamensoppgaven.
	drøfte betydningen av innovasjon for en bedrifts konkurransevne og verdiskaping	Forklarer kort begrepene innovasjon, konkurransevne og verdiskaping.	Viser sammenhengen mellom innovasjon og bedriftens konkurransevne og verdiskaping.	Viser forståelse for hva innovasjon kan bety for bedriftens konkurransevne og verdiskaping.
	drøfte hva ledelse og bedriftskultur betyr for innovasjon	Forklarer kort begrepene ledelse, bedriftskultur og innovasjon.	Viser sammenhengen mellom ledelse og bedriftskultur knyttet til innovasjon.	Viser forståelse for hva ledelse og bedriftskultur betyr for innovasjon knyttet opp til eksamensoppgaven.
	gjennomføre en utviklingsprosess for et produkt	Forklarer kort de ulike fasene i en utviklingsprosess.	Beskriver fasene og gir praktiske eksempler.	Beskriver en utviklingsprosess med bakgrunn i teori og gode refleksjoner, som bygger på eksamensoppgaven.
	drøfte nye forretningsmodeller og presentere forbedringstiltak	Gir en oversikt over nye forretningsmodeller, og kommer med noen forslag til forbedringer.	Gir en grundig oversikt over ulike nye forretningsmuligheter, og foreslår flere aktuelle forbedringstiltak.	Vurderer ulike konkrete nye forretningsmodeller opp mot hverandre, presenterer konkrete forbedringstiltak knyttet opp til eksamensoppgaven, og gir en anbefaling.

Hovedområder		Karakteren 2	Karakterene 3 og 4	Karakterene 5 og 6
Internasjonalisering	diskutere Norges rolle i et internasjonalt økonomisk perspektiv	Gir en kort oversikt over Norges betydning i internasjonal handel i dag.	Gjør rede for Norges rolle i internasjonalt økonomisk perspektiv.	Viser forståelse for Norges rolle i et internasjonalt økonomisk perspektiv ut fra temaet i eksamensoppgaven.
	gjøre rede for nasjonale samarbeidspartnere i internasjonal handel	Skriver kort om nasjonale samarbeidspartnere i internasjonal handel.	Kartlegger hva de ulike nasjonale samarbeidspartnere i internasjonal handel kan bistå bedriftene i eksamensoppgaven med.	Vurderer og begrunner hvilke nasjonale samarbeidspartnere som er aktuelle i eksamensoppgaven.
	gjøre rede for hvordan sentrale internasjonale økonomiske organisasjoner regulerer internasjonal handel	Skriver kort om sentrale internasjonale økonomiske organisasjoner.	Forklarer hvordan de sentrale internasjonale økonomiske organisasjonene regulerer internasjonal handel.	Vurderer betydningen av hvordan de sentrale internasjonale økonomiske organisasjonene regulerer internasjonal handel.
	presentere forretningskulturen i aktuelle internasjonale markeder	Forklarer begrepet forretningskultur.	Presenterer forretningskulturen i aktuelle internasjonale markeder knyttet til eksamensoppgaven.	Beskriver utfordringene knyttet til forretningskulturen som er aktuell i eksamensoppgaven.
	vurdere internasjonale forretningsmuligheter for et produkt	Forklarer hva en internasjonal forretningsmulighet er.	Gjør rede for rammebetingelser knyttet til internasjonale forretningsmuligheter i eksamensoppgaven.	Sammenlikner de internasjonale forretningsmulighetene som er aktuelle i eksamensoppgaven, og gir en anbefaling.
	beskrive prosessen ved import og eksport av et produkt	Definerer begrep knyttet til import og eksport.	Forklarer prosessen ved import og eksport.	Beskriver prosessen ved import og eksport knyttet til eksamensoppgaven.
	drøfte en virksomhets sosiale, etiske og miljømessige utfordringer	Forklarer begrepene sosiale, etiske og miljømessige utfordringer.	Gir en oversikt over aktuelle sosiale, etiske og miljømessige utfordringer knyttet til eksamensoppgaven.	Viser forståelse og ser konsekvensene av de aktuelle utfordringene i eksamensoppgaven.

Schweigaards gate 15
Postboks 9359 Grønland
0135 OSLO
Telefon 23 30 12 00
www.utdanningsdirektoratet.no